

Міністерство освіти і науки України

Центральноукраїнський національний технічний університет

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

«» 2022 року

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувачів вищої освіти за третім
освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії»

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

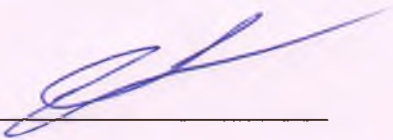
2022 – 2023 навчальний рік

Розробники: д.і.н., проф. Орлик В. М., д.і.н., проф. Орлик С. В., к.і.н.,
доц. Бондаренко О.В., к.пед.н., доц. Барабаш В. А.

Програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та
архівної справи.

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи

(Василь ОРЛИК)

Декан економічного факультету

(Наталія ШАЛІМОВА)

©ЦНТУ, 2022 рік

1. Мета та завдання педагогічної практики

Педагогічна практика в системі навчання в аспірантурі є компонентом практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти й спрямована на набуття навичок здійснення навчально-виховного процесу у ЗВО й формування вмінь викладацької діяльності, зокрема, викладання спеціальних дисциплін, організації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, науково-методичної роботи., що сприяє становленню здобувача вищої освіти як науково-педагогічного працівника високої кваліфікації.

Педагогічну практику аспірантів ЦНТУ регламентує Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» http://www.kntu.kr.ua/doc/ped_praktika.pdf (далі – Положення).

Метою педагогічної практики здобувачів за третім освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» є набуття навичок здійснення навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти, формування вмінь викладацької діяльності, зокрема викладання спеціальних дисциплін, організації навчальної діяльності студентів, науково-методичної роботи.

Відповідно до Положення визначено завдання педагогічної практики здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» :

- оволодіння навиками структурування та перетворення наукових знань в навчальний матеріал систематизації навчальних та виховних задач методами та засобами складання задач, вправ, текстів з різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями;

- удосконалення вмінь формулювати навчально-виховну мету, обирати доцільні типи, види, методи проведення занять з використанням різних форм організації навчальної діяльності здобувачів, зокрема діагностики, контролю та оцінки ефективності навчання;

- опанування педагогічним досвідом викладачів відповідних дисциплін, що включає ознайомлення й аналіз різних способів структурування й представлення навчального матеріалу, професійну риторику, форми й методи оцінювання знань.

Формування програмних компетентностей (ЗК – загальних, ФК – фахових):

ЗК 04. Здатність ефективно застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій та науково-педагогічній роботі.

ЗК 06. Здатність до безперервного розвитку та самовдосконалення, відповідальність за навчання інших.

ФК 04. Здатність до комунікації з широкою громадськістю та науковою спільнотою у своїй та суміжних галузях наукової та професійної діяльності

Програмні результати:

РН 11. Застосовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки, методи та інструменти наукової та педагогічної діяльності за фахом.

У результаті проходження педагогічної практики у аспірантів повинні бути сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача закладу вищої освіти, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної й дослідницької роботи.

Здобувач вищої освіти III науково-освітнього рівня «доктор філософії» повинен *знати*: основні поняття й категорії педагогіки та методики викладання у закладах вищої освіти; навчально-методичні комплекси для здобувачів вищої освіти; сучасні підходи до формування у здобувачів професійної компетентності; інноваційні освітні технології навчання у ЗВО; форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей; основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у закладах вищої освіти; основи планування освітнього процесу у ЗВО; основні положення законодавства України в галузі вищої

освіти, програмних документів, які стосуються навчання та викладання у ЗВО; завдання і функції науково-педагогічного працівника; вимоги до підготовки документного супроводу викладання у ЗВО; основні принципи, методи, види навчання у ЗВО.

Уміти: визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання; аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для здобувачів вищої освіти; контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності; планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у закладі вищої освіти; планувати (проектувати) вивчення навчальних дисциплін; відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять; використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять; застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання здобувачів; підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

Згідно з Положенням педагогічну практику організовує кафедра, в якій навчається аспірант. Здобувачі мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України.

Педагогічна практика планується на першому році навчання аспіранта в обсязі 6 кредитів ЄКТС (180 годин відповідно до навчального плану).

2. Зміст педагогічної практики

№	Зміст завдання	К-ть годин	Форми контролю
1.	<p>Складання плану-графіка проходження практики. Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці</p> <p>Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких рекомендацій про те, як він повинен виконувати програму з практики та щодо контролю його діяльності науковим керівником.</p>	8	План практики, завірений керівником
2.	<p>Ознайомлення із нормативно-правовими документами з питань організації освітнього процесу:</p> <p>Закон України «Про освіту» (зі змінами та доповненнями) від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII; Закон України «Про вищу освіту» (зі змінами та доповненнями) від 01 липня.2014 р. № 1556-VII; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (зі змінами та доповненнями) від 30 грудня 2015 р. № 1187; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами та доповненнями) від 23.03.2016 р. № 261.</p>	14	Звіт по роботі з документам
3.	<p>Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу ЗВО: Програмно-нормативними документами організації науково-дослідної роботи та підготовки науково-педагогічних кадрів. Принципи, форми та види навчального процесу. Контрольні заходи.</p>	12	Звіт по роботі з документам

4.	Ознайомлення з організацією роботи кафедри. Ознайомлення з документацією кафедри: освітньо-професійними програмами спеціальностей та робочими програмами з навчальних дисциплін; індивідуальні плани викладачів, план роботи куратора, протоколи засідань кафедри, розподіл навантаження та ін. Матеріально-технічне оснащення навчального процесу відповідно до наявної матеріально-технічної бази.	14	Розробка фрагменту робочої програми з навчальної дисципліни
5.	Відвідування засідань: вченої ради ЗВО; вченої ради факультету; науково-методичної комісії спеціальності. Відвідування апробацій та захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії (засідання фахового семінару), засідань науково-методичних семінарів.	16	За погодженням з ученим секретарем, проректором, деканом, завідувачем кафедри.
6.	Вивчення досвіду викладання провідних викладачів університету: відвідування лекцій (4); семінарських, практичних або лабораторних занять (6) та консультацій (2). Характеристика інноваційних технологій навчання. Сучасні педагогічні підходи до навчання. Сучасні психологічно орієнтовані моделі освіти. Інформаційні технології навчання	52	За погодженням викладачем і зав. кафедри Протоколи / відг. відвідування занять.
7.	Планування, розробка та проведення лекційних, практичних, семінарських занять, індивідуальна робота зі студентами: 1-2 лекції; 3-5 практичних або семінарських занять; 1 консультація.	20 / 24	За погодженням навчальною частиною зав. кафедри, викладачів Представлення методикі конспектів лекційних практичних, семінарських занять.
8.	Підготовка звітної документації	20	Звітна документація
9.	Разом	180	Диференційований залік

3. Документи практики

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики, затверджений керівником практики.
2. Щоденник проходження педагогічної практики.
3. Звіт про проходження педагогічної практики.
4. Відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики.

4. Форми та методи контролю

Поточний контроль здійснюється керівником протягом проходження аспірантами педагогічної практики шляхом аналізу та оцінювання цілісної систематичної діяльності здобувача вищої освіти.

Підсумковий контроль здійснюється у кінці педагогічної практики. При виставленні підсумкової оцінки враховується рівень теоретичної підготовки аспіранта та якість виконання завдань практики. Кінцевим результатом є захист Звіту з педагогічної практики. Результати педагогічної практики керівник педагогічної практики заносить до залікового-екзаменаційної відомості.

5. Критерії та засоби оцінювання педагогічної практики

Залік з педагогічної практики носить диференційований характер і припускає оцінку: «відмінно», «добре», «задовільно», яка проставляється у відомість та залікову книжку.

Основними критеріями оцінки є:

- психологічна готовність аспіранта до роботи у ЗВО (мотиви, які спонукають до педагогічної діяльності майбутнього викладача, його розуміння цілей і завдань вищої школи, відношення до педагогічної практики);
- знання нормативно-правової бази діяльності вищої школи, володіння фаховими компетентностями;
- технологічна готовність аспіранта до роботи в сучасних умовах (загальна дидактична, методична підготовка майбутнього викладача);

- викладацька діяльність аспіранта (якість підготовки та проведення навчальних занять, рівень самостійності та креативності, застосування сучасних методів навчання);
- підвищення професійного рівня (пошук ефективних методик і технологій викладання, самовдосконалення, розвиток гнучких навичок).

Розподіл балів, які отримують аспіранти за педагогічну практику

№	Вид роботи	Кількість балів
1.	Аналіз опрацьованого контенту	9
2.	Аналіз відвіданих лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять	9
3.	Підготовка конспектів лекцій	12
4.	Підготовка методичних матеріалів для практичних, семінарських, лабораторних занять	12
5.	Проведення навчальних занять	30
6.	Оформлення звітної документації	8
7.	Захист Звіту з проходження педагогічної практики	20
	Всього	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національн. системою (екзамен, диф. залік, курс. проект, курс. роб., практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне	5 (відмінно)	Зараховано	90-100

	виконання лише з незначною кількістю помилок			
В	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82-89
С	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74-81
Д	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64-73
Е	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1-34

6. Методичне забезпечення:

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики для здобувачів III освітньо-наукового рівня («доктор філософії») спеціальності 032 «Історія та археологія» / [д.і.н., проф. Орлик В. М., д.і.н., проф. Орлик С. В., д.і.н., доц. Бондаренко О. В., к.пед.н., доц. Барабаш В. А.]. М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 2021. 36 с.

7. Джерела інформації:

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.

3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» від 3 грудня 1999 р. № 1273-XIV // Організація роботи з іноземними студентами і розвиток міжнародного співробітництва в освіті України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1273-14#>.

4. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 (2018, жовт. 23) керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.

5. Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/ped_praktika.pdf.

6. Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ URL: <http://www.kntu.kr.ua/?view=fakult&id=13>.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#>

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#>.

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». https://законодавство.com/download/postanova-vid-cherhvnya-2021-673-pro-2021-90934.html#google_vignette.

10. Про забезпечення володіння випускниками освітньо-наукових програм доктора філософії методологією педагогічної діяльності

<https://naqa.gov.ua/2021/09/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%BD%D0%B8/>

11. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 –2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. Урядовий кур'єр від 14.08.2020. №156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#>.

12. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>.

Основна література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Ред. Фінікова Т. В., Артюхова А. Є. Київ: Таксон. 2016. 234 с.

2. Бех І. Д. Патріотизм як цінність. 7 наукових позицій у національно-патріотичному вихованні. Управління освітою. 2018. № 6, С. 7–12.

3. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. 1-е вид. К.: Українська Видавнича спілка, 1997. 441 с.

4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульнорейтинг. системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с. 7.

5. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.

7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

8. Зазуліна Л. Кейс-метод у системі підвищення кваліфікації педагогів. Післядипломна освіта. 2010. №2. С. 27–30.

9. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.

10. Калініченко Н. А. Науковці України – еліта держави. Київ. Вид-во: Логос Україна. Том IV. 2015. 328 с. URL: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued4&id=1535>.

11. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: КНТ, 2019. 225 с.

12. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта у контексті євроінтеграції: навч.-метод. посіб. Дрогобич, 2019. 148 с.

13. Коляда Н., Кравченко О. Практичний досвід формування «soft-skills» в умовах закладу вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. № 3(27). С. 137–145.

14. Ляшенко М. Ю. Актуальні проблеми формування професійної мотивації майбутніх педагогів професійного навчання / М. Ю. Ляшенко // Scientific and pedagogical internship “Innovative methods of organization of educational process in the field of pedagogy and psychology in Ukraine and EU countries”. October 21 November 29, 2019. Maria Curie-Skłodowska University, 2019. С. 104–107. URL: <https://cuesc.org.ua>.

15. Мариновська О.Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 504 с.

16. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навч. посіб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.26.

17. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-vojennoho-stanu/2022/04/11/>.

18. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.

19. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ЗВО: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.

20. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективною комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. Освітні обрії. 2020. №1(15). С. 75–79.

21. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львівська політехніка . Львів 2021. 540 с.

22. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. Освітні обрії. 2021. 1(52). С. 115-118.

23. Сухомлинська О. В. Концептуальні засади розвитку історико-педагогічної думки в Україні. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ. АПН, 2003. С. 16–25.

24. Янкович О.І. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2015. 212 с.

Додаткова:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. К., 1998. 560 с.

2. Амеліна С. М. Тренінги з розвитку умінь та навичок діалогічного спілкування. Дніпропетровськ : Пороги, 2005 73 с.

3. Бабин І. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238.html>

4. Барабаш В. А., Глебова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>

5. Барабаш В. А. Громадянська культура майбутнього фахівця в контексті формування громадянського суспільства. *Наукові записки КДПУ імені В. Винниченка*. Сер. : Пед. науки: зб. наук. праць. Вип. 135. Кіровоград : Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка 2015. С. 53–56.

6. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. *Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей*. Вип.5. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2018. 360 с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_3.

7. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Інформаційні ресурси бібліотеки закладу вищої освіти як джерело розвитку інтелектуального та духовного потенціалу студентів // *Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових праць*. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2019. Вип.6/2 (Спецвипуск). С.11–28. DOI:<https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=15532767756050326344&btnI=1&hl=uk>

8. Біла книга національної освіти України / Проект / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. К., 2009. 376 с. URL: <http://www.ukraine3000.org.ua> > img > forall > Ped.

9. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

10. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. 3-тє вид., доопрац. І доп. К.: Знання, 2008. 566 с.

11. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид. К.: Знання, 2011. 488 с.

12. Кремень В. Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції : підручн. / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. К. : Книга, 2005. 528 с.

13. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. К.: Інститут змісту і методів навчання МО України, 1998. 356 с.

14. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні». 2003. 144 с.

15. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О. П. Гребельник, Я. Я. Болюбаш, І. А. Шелест та ін. К., 2010. 185с.

16. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: *монографія* / авт.. кол.: Н. М. Авшенюк, В. О. Кудін, О. І. Огієнко та ін. Київ. : Педагогічна думка, 2011. 232 с.

17. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем педагогіки. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>.

18. Ракітнянська Л. М. Становлення та розвиток поняття «емоційний інтелект»: історико-філософський аналіз. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки) : гол. ред. С. Сисоева. Київ: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2018. № 3–4 (56–57). С. 36–42.

19. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця: *моногр.* / Т. О. Дмитренко, К. В. Яресько, Т. В. Колбіна й ін. Херсон: ПП Вишемирський В. С., 2014. 424 с.

20. Ставицький А., Затонацька Т. Формування культури якості вищої освіти в українських університетах. Освітня аналітика України. 2017. №1. С. 21–32.

21. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 100 с. 31. 27. Фіцула М.М. Педагогіка. Інтернет-магазин «bookstore.net.ua». URL: <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>

22. Mytsenko Valerii, Barabash Viktoriia, Bondarenko Anna. Formation of Soft Skills Among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. Наукові записки / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua>.

Інформаційні ресурси:

1. <https://ru.osvita.ua/>.

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnrb.gov.ua>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

4. Електронна бібліотека – підручники. URL: <http://www.info-library.com.ua/>.

5. Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих

навчальних закладів і наукових установ України. URL: <http://journals.uran.ua>.

6. Сервіси та інформаційні ресурси. Педагогіка вищої школи. URL: www.kspu.edu/Information/services.aspx.

7. Higher Education Pedagogies ISSN: (Print) (Online) Journal homepage. URL: <https://www.tandfonline.com/loi/rhep20>.

8. В. О. Сухомлинський <https://sukhomlynsky.com/ua>.